

TOMASZ STOLARCZYK^{a, b, ©} 0000-0002-9824-426X^a Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, ul. Jana Matejki 32/38, 90-237 Łódź, łódzkie, PL^b Wieluńskie Towarzystwo Naukowe, ul. Reformacka 3, 98-300 Wieluń, łódzkie, PL[©] Lenczycanin1975@GMail.Com

Michał Widera, *Z dziejów parafii w Starokrzepicach. W 110 rocznicę poświęcenia kościoła, Opole* : Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego UO 2023, 500 s.

W 2023 r. ukazała się monografia autorstwa ks. dr. Michała Widery *Z dziejów parafii w Starokrzepicach. W 110 rocznicę poświęcenia kościoła* wydana przez Redakcję Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego w serii *Z dziejów kultury chrześcijańskiej na Śląsku*.

Recenzowana książka składa się z wykazu skrótów, wstępu, pięciu rozdziałów, zakończenia, aneksu zatytułowanego *Biogramy duchownych administrujących parafiami w Starokrzepicach (od 1809 r.)*, bibliografii zatytułowanej *Zestawienie cytowanych źródeł i opracowań*, wykazu skrótów, indeksu nazw osobowych i geograficznych, wykazów rycin i tabel, polskiego i angielskiego streszczenia. Treść uzupełniają liczne ilustracje. Konstrukcja pracy ma charakter problemowo-chronologiczny. Nie budzi ona większych zastrzeżeń.

We wstępie autor określił obszar geograficzny swojej pracy, ale, niestety, nie określił szczegółowych cezur chronologicznych, a one powinny znaleźć się w tej części książki, zwłaszcza że nie ma ich w tytule. M. Widera wymienił także najważniejsze archiwalia i literaturę przedmiotu, z których korzystał, realizując swój cel badawczy. Szkoda jednak, że nie omówił ich bardziej szczegółowo – w tym miejscu lub nawet tworząc osobny rozdział źródłoznawczy, co dodałoby więcej walorów naukowych recenzowanej książce. Autor w tej części przedstawił również konstrukcję swojej pracy.

Każdy z rozdziałów został podzielony na podrozdziały. Pierwszy zatytułowany *Z przeszłości miejscowości i parafii w Starokrzepicach* autor podzielił na cztery podrozdziały: 1) *Dokument księcia wrocławskiego*

Władysława z 1267 r., w którym przedstawił dokument lokacyjny wraz z uposażeniem kościoła, księcia wrocławskiego arcybiskupa Salzburga Władysława dla jego wsi Starokrzepice, będący pierwszą poświadczoną źródłową wzmianką o tej miejscowości, 2) *Przynależność administracyjno-terytorialnej Starokrzepic* – M. Widera omówił sprawę przynależności administracyjno-terytorialnej Starokrzepic w ciągu wieków, 3) *Najważniejsze wydarzenia z dziejów miejscowości* – autor podjął tutaj próbę syntetycznego ukazania dziejów Starokrzepic i okolicznych miejscowości, począwszy od pierwszej wzmianki o nich w dokumentach aż po najważniejsze wydarzenia z przeszłości: historię szlaku handlowego z Krakowa do Wrocławia, zamku w Krzepicach, parafii i starostwa krzepickiego, powstania szkół elementarnych, powstanie styczniowe, pierwszą i drugą wojnę światową; 4) *Zarys kościelnych dziejów Starokrzepic*, w którym M. Widera zarysował kościelną historię parafii starokrzepickiej.

Drugi rozdział noszący tytuł *Kościół modrzewiowy z 1736 r. i inne zabudowania parafialne* został podzielony na pięć podrozdziałów: 1) *Zakon Kanoników Regularnych św. Augustyna Kongregacji Laterańskiej Najświętszego Zbawiciela*, w którym autor przedstawił czasy sprawowania opieki nad parafią starokrzepicką przez ten zakon (1552–1809); 2) *Wyposażenie wnętrza kościoła* – opis nowego kościoła modrzewiowego, postawionego w miejsce starego przez wspomnianych kanoników regularnych w 1736 r.; 3) *Wygląd zewnętrzny świątyni*; 4) *Pozostałe nieruchomości parafialne: cmentarz, plebania, inne budynki kościelne*; 5) *Uposażenie parafii*.

W rozdziale trzecim, zatytułowanym *Położenie społeczno-materialne i zaangażowanie religijne mieszkańców na początku XX w.*, autor, jak sam stwierdził, podjął próbę „[...] zarysowania bezpośredniego kontekstu i okoliczności towarzyszących pożarowi świątyni i budowie nowego obiektu sakralnego”. W tym celu opracował następujące zagadnienia: warunki demograficzne istniejące wówczas na terenie parafii starokrzepickiej, w tym nadgraniczne położenie i jego wpływ, mieszkańcy i ich charakterystyka oraz oddziaływania społeczne, a także sytuacja gospodarcza: rolnictwo, stowarzyszenia rolnicze, górnictwo rud żelaza. Autor poruszył w tym rozdziale także problem wychodźstwa sezonowego do Niemiec z obszaru interesującej go parafii na początku XX w. oraz ukazał przejawy religijności miejscowych wiernych.

W rozdziale czwartym, zatytułowanym *Budowa i poświęcenie mrowanego kościoła*, autor przedstawił przepisy prawne dotyczące budownictwa sakralnego w czasach Królestwa Kongresowego, omówił problem

zapewnienia środków finansowych na budowę kościoła w Starokrzopicach, a następnie przedstawił przebieg jego budowy i uroczystości związane z poświęceniem kamienia węgielnego i nowej świątyni. Pozwoliło mu to na ukazanie zaangażowania wiernych z Dankowic, Piasków, Kostrzyny, Kotar, Podłęża Królewskiego i Starokrzopic oraz starań ks. Jana Patorskiego na rzecz wzniesienia nowego kościoła po pożarze drewnianej świątyni z dnia 20 października 1908 r.

W ostatnim rozdziale, piątym, zatytułowanym *Troska o wyposażenie i remonty kościoła oraz inne nieruchomości parafialne* M. Widera opisał wnętrze kościoła i jego wyposażenie, zajął się także remontami świątyni, zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz budynku. Omówił również inne miejsca kultu, znajdujące się na terenie parafii starokrzepickiej, a także obiekty o charakterze duszpasterskim: dom parafialny, punkty katechetyczne oraz opisał murowaną plebanię i zabudowania gospodarcze oraz grunty parafialne.

Książka dr. M. Widery doskonale wpisuje się w nurt badań nad kościelną przeszłością pogranicza wieluńsko-częstochowsko-śląskiego. Jest też pierwszą w pełni naukową monografią poświęconą w sposób całościowy dziejom parafii starokrzepickiej.